

Kruličeva: »Moja prva čitanka«. Z njim se je strinjalo tudi več drugih tovarišev; bili so za Widrowo »Moje prvo berilo«.

Sicer se bo govorilo o uspehu »Moje prve čitanke« koncem šolskega leta.

Gospod ravnatelj Znidaršič je poudarjal, da glede šolskih knjig in učnih načrtov ni potreba nobene pritožbe. Tednik ni glavna stvar v šoli, pač pa samostojno misleči učitelj. Učitelj mora paziti na to, da podano snov učenci tudi res razumejo, da pride ta v njih last. Tudi knjige so v šoli večinoma le takrat dobre, če je učitelj dober. Učitelj je živa knjiga.

Gospod profesor Fistravec omenja, da je v ljudski šoli preveč snovi, ki je ne morejo prevladati učenci. Pozdravlja idejo gosp. ravnatelja Bežka, namreč da bodo tudi vbodoče obiskovali gojenci in gojenke zadnjih letnikov pod vodstvom gg. ravnateljev, oziroma profesorjev ljudske šole v okolici goriški ter prisostvovali pouku.

Temu je pripomnil tov. Bajt, da je to vse dobro in lepo, toda s temi obiski na kmatih so pa v zvezi tudi razne nevšečnosti, ker v ljudskih šolah ni vedno mogoče natančno postopati po učnih metodah, kakor na vadbah in to z ozirom na prenapolnjenost in nenadarenost učencev. Utegnili bi pasti marsikje slaba luč na šolo in učitelja od strani hospitantov.

Gospod ravnatelj je nato izjavil, da tudi oni ne pričakujejo razočaranj, pač pa hočejo pokazati mlademu naraščanju, kakšno delo jih čaka v življenju. Tudi se ni bati, da bi morebitne neuspehe razkričali po deželi, kritika ne bo sovražna. Šolsko vodstvo bo pa vselej en dan ali dva dni prej obveščeno o obisku.

Prešlo se je k gmotnemu vprašanju in predlogom.

Predsednik tov. Križman sporoča, da je zvišal c. kr. okrajni šolski svet pavšalija za kurjavo in snaženje na 100 K za rezred, in sicer za kurjavo 62 K in za snaženje 38 K. Dal je več pojasnil glede zadnjega definitivnega imenovanja nekaterih učiteljev v okraju, pojasnil je tudi, po katerem ključu se določuje učiteljsvu pristojbina doklada. Večja debata se je bila vnela pri gmotnem vprašanju. Na razna vprašanja sta odgovarjala tovariša Križman in Bajt in je bil k sklepu sprejet predlog tov. Urbančiča: »Deželno učiteljsko društvo naj vztraja pri svoji vlogi na deželni odbor glede začasnega gmotnega zboljšanja učiteljskega položaja v pokneženi grofiji Goriško-Gradiščanski.«

K sklepu se je oglasil še tov. P. Medvešek, ki je v ostrih besedah ožigosal in obsojal dopis »Brkina« v »Učiteljskem Tovarišu« štev. 43. Res žalostno za »Brkina«, da še do danes ne ve, obstoja li »Deželno učiteljsko društvo« za pokneženo grofijo Goriško-Gradiščansko, katero društvo stoji vedno na pozorišču v prid vsega učiteljstva pod spretnim vodstvom tov. Bajta. Vse dosedanje gmotno izboljšanje, sicer ne veliko, je zasluga edino le »Deželnega učiteljskega društva«. Kaj je »Deželno učiteljsko društvo« doseglo do sedaj, naj se potrudi vprašati »Brkin« tov. Berginca, ki se vedno — če mu le čas dopušča — udeležuje odborovih sej v Gorici. On mu bo drage volje pojasnil, da društvo ne spi, pač pa bdi. Društvo bi lahko še veliko več dobrega storilo v prid učiteljstva, ako bi imelo na razpolago potrebna sredstva, ako bi vsi učitelji goriške dežele plačevali dve kroni letnine. Zabavljati in kritikovati je lahko, toda delati je težje.

V prejšnjem imenovanju številki »Učiteljskega Tovariša« omenja »Brkin« tudi, da spe okrajna učiteljska društva v deželi. Goriško učiteljsko društvo je navadno zborovalo redno vsako leto petkrat do šestkrat ob častnem številu zborovalcev. Bila so vedno znanstvena predavanja na dnevnem redu, kar je bilo tudi objavljeno v »Učiteljskem Tovarišu«. Letos je bilo res manj zborovanj, bili so pa drugi vzroki. — Toliko v dodatek in pojasnilo k zadnjim poročilom iz Goriškega v »Učiteljskem Tovarišu«.

Politiški pregled.

* Slovanov je 159 milijonov. Slovani so največji narod v Evropi. Tvorijo dobro tretjino vsega prebivalstva in zavzemajo izmed vseh narodov največji prostor na vsem svetu. Ako bodo trajali pravilni odnošaji, se število Slovanov podvoji v 40 letih. Germani se bodo podvojili v 100, Romani pa šele v 300 letih. Tse tako kaže, da pripada bodočnost Slovanom. Anglež dr. Wachsburn pravi: »Latinsko in nemško plemo je preživelo svoj vek, a ni umelo izvršiti prave civilizacije, povzdigovalo je gmotne korsti nad duševne, čestilo je boga mamona. Čakamo na prihod Slovanstva, da bi prerodilo Evropo, da bi utrdilo načelo pobratimstva vsega sveta. Slovanstvo plemo živi šele svojo mladeniško dobo. Kaj bo, ko doraste, v kakšni

meri bo uresničilo svoje ideale in dalo boljši in dragocenejši razvoj civilizaciji — to pokaže doba bodočnost, doba slovanstva.«

* V proračunskem odseku je poročevalec o aferi Canadian-Pacific poudarjal med drugim: Naraščanje izseljevanja ima v prvi vrsti svoj vzrok v žalostnih gospodarskih razmerah v Avstriji. Zapirati meje ne pomaga nič, ljudem je treba dati dela in kruha. Treba je take zunanje politike, da bo mogoče v Avstriji živeti. Ves denar se danes zapravlja za politiko, ki ovira produkcijo in preganja ljudstvo iz domovine. V osebna vprašanja se govornik neče spuščati. Predlaga pa končno resolucijo, ki odobrava stremljenje trgovinskega ministrstva po neodvisnosti avstrijske paroplovbe od nemškega kartela. Zvišanje izseljenstva je posledica žalostnega gospodarskega položaja Avstrije. Vlada se pozivlja, da nastopi proti vsem izrodkom te izseljeniške prakse brez ozira na posamezne družbe.

* Protestni shod proti Lex Kolisko. V Narodnem domu v Kraljevi. Vinohradih je sklical mestni svet preteklo nedeljo protestni shod proti sankciji Lex Kolisko. Soglasno so sklenili resolucijo, ki zahteva od vlade odločno izjavo, da ne more Lex Kolisko cesarju predložiti v sankcijo.

* Ženska volilna pravica na Francoškem. Volilni odsek francoske zbornice je sklenil priporočiti zakonski načrt, ki odpravlja spolni razloček ob volitvah in podeljuje volilno pravico tudi Francozinjam, ki dopolnijo 21. leto, a z omejitvijo, da smejo ženske voliti le pri volitvah v občinske, okrožne in v generalne svete, ne pa tudi za državni zbor. Upajo pa, da bodo Francozinjam kmalu tudi podelili volitev v državni zbor.

* Nova balkanska zveza. Novi grški zastopnik v Petrogradu je nekemu sotrudniku »Rječi« izjavil o novi balkanski zvezi: Zdaj obstoja le med Grško in Srbijo formalna zveza. Samo ob sebi umevno pa živimo v prijateljstvu z Rumunijo in s Črno goro, ker so zaradi zadnjih dogodkov naše koristi identične. Vprašanje formalne zveze z Rumunijo in s Črno goro še ni končno rešeno.

Kranjske vesti.

—r— Umrla je na Kaplanovem pri Velikih Laščah gospa Marija Skuljeva, rojena Hočevarjeva, v 67. letu svoje dobe. Blaga pokojnica je bila mati obeh naših tovarišev Franca in Andreja Skulja. — Bila je vzorna mati in plemenita slovenska žena usmiljenega srca. Bodi ji ohranjen najlepši spomin! Žalujoči rodovini iskreno sožalje!

—r— Razpisane učiteljske službe. Logaški okraj: Učiteljsko mesto na štiri-razrednici v Grahovem. Rok do 17. novembra. Krški okraj: Učna mesta na pet-razrednici v Cerkljah, na štiri-razrednici v Kalu pri St. Janžu. Rok do 26. novembra. Novomeški okraj: Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Ambrusu, učiteljsko mesto na enorazrednici v Gabrju, Selu pri Šumperku, Šmihelu pri Žužemberku in Zvirčah. uč. mesta na 5-razredni dekliški šoli v Novem mestu, na tri-razrednici v Mehovem. Rok do 20. novembra. Radovljanski okraj: Učno mesto na tri-razrednici v Dovjem. Rok do 30. novembra. Črnomaljski okraj: Uč.-vod. mesto na enorazrednici v Črešnjevcu. Rok do 25. novembra.

—r— »Skutky mluvi«. V »Vestniku« Ustrednjega spolku jednot učiteljských na Morave je začel pod naslovom »Skutky mluvi« izhajati češki prevod naše brošure »Dejanja govore«.

—r— Iz zadnje seje deželnega šolskega sveta. Imenovani so: Ljudmila Kovač, Predvor; Milena Debevec, Ubeljsko; Marija Boštjančič, St. Vid pri Vipavi; Pavel Zajec, katehet v Ljubljani; Rudolf Obrekar, Čepelje. — Začasno se upokoji Fr. Mikec v Žužemberku. — Ljudska šola na Brezovici pri Ljubljani se razširi na tri razrede, v Vrhopolju pri Vipavi na dva razreda, istotako v Harijah; v Trziču se ustanovi skupna osemrazredna šola, tako da so dečki in deklice ločeni v dveh najvišjih razredih; za otroke od Sv. Katarine in Kovarja, ki imajo le šestletno šolsko dolžnost, bo prosto obiskovati ponavljalno šolo ali višje razrede ljudske šole v Trziču; zasebna nemška šola se razširi na tri razrede. — Pritožba telovadnega društva »Sokol« v Postojni v zadevi pouka iz telovadbe šoloobveznim otrokom se zavrne. — Krajni šolski svet v Sponji Šiški se razpusti. Za administratorja je imenovan bivši klerikalni gerent Zajc. — S klerikalnimi glasovi se ugodi pritožbi učitelja Adolfa Sadarja proti volitvi v mestni šolski svet ljubljanski; predlog, naj se volitev razveljavi, ker jo je vodil župan dr. Tavčar, je bil s klerikalno večino sprejet, a deželni predsednik baron Schwarz je inhibiral. — Na ljudski šoli v Suhorju se določijo velike počitnice tako, da se mo-

rejo praznovati prazniki latinskega in grškega obreda. — Državne podpore za šolske vrtove po 50 K za leto 1912. dobe: Ivan Grad, Bog. Račič, Leopold Levstek, Fr. Musar, Jak. Zebre, Jož. Kobal, Jož. Perz, Urh Konjar, Val. Klemente, A. Drašček, Iv. Kiferl, Jožef Žirovnik. — Stalno se nameste profesorji: Josip Breznik, Bogomir Burian in Jožef Ecker.

Štajerske vesti.

—š— Sv. Urban pri Ptuj. Tukaj sta se poročila v sredo, dne 29. oktobra t. l. g. Anton Kožuh, nadučitelj v Dornavi pri Ptuj in gđe. Marica Kocmut, učiteljica v Majšpergu pri Ptujski gori. Mlademu paru želimo obilo sreče.

—š— Promoviral je na vseučilišču v Pragi za magistra farmacije g. Fedor Gradišnik, sin tovariša Armina Gradišnika v Celju. Čestitamo očetu in sinu!

—š— Ljudsko šolstvo. Štajerski deželni šolski svet je na seji 31. oktobra imenoval: prov. učiteljico v St. Ilju v Slov. goricah Marijo Franz za definitivno učiteljico; provizorično učiteljico v Sp. Polskavi Angelo Sabatijevo za definitivno učiteljico; prov. učiteljico v Hočah Ljudmilo Bratkovičev za definitivno učiteljico; prov. učiteljico v Sent Jakobu v Slov. gor. Matildo Stanetičev za definitivno učiteljico; prov. učitelja v St. Janžu pri Sp. Dravogradu Jožefa Šerbeca za definitivnega učitelja; prov. okraj. učitelja v Mariboru Matevža Janžekoviča za definitivnega učitelja na deški ljudski šoli v Slov. Bistrici. Odobrila se je obojestranska zamenjava službenih mest definitivne učiteljice v Črešnjevcu Pavle Miklavčeve in definitivne učiteljice v Jahringu Marije Lenartove. Trajno se je vpokojila definitivna učiteljica v Hočah Cecilija Teršanova.

—š— Rosegger dobi Noblovo nagrado. Akademija znanosti v Stockholmu je sklenila predlagati za Noblovo nagrado za literaturo znanega štajerskega nemškega pisatelja, Petra Roseggerja. — Roseggerjev sklad!

Goriške vesti.

—g— V »Narodni šoli« na Blancah v Gorici je letos otrok v ljudski šoli 96 (44 + 52); v otroškem vrtcu 120 (64 + 56).

—g— Nesreča v šoli. V Ronkih se je udrl strop v šoli. Učenci in učitelj so še pravočasno ubežali iz šole.

—g— Učiteljske vesti iz Goriškega političnega okraja. Bandelj Vinko, učitelj na Vrhu nad Kanalom, je dobil dopust zaradi bolezni od 1. septembra do 15. decembra t. l. Nadomestuje ga Franc Martinec. Ida Vergna v St. Andrežu je dobila dopust zaradi bolezni za meseca oktober in november. Nadomestuje jo Maks Kacafura. Slavica Vilharjeva v Mirnu je dobila dopust zaradi bolezni od začetka šol. leta do decembra. Nadomestuje jo Makuc Valerija. Roza Bajtova iz Prvačine je dobila 1letni dopust v študijske namene. — Černigojeva Emilija, ki je bila imenovana za učiteljico v Kalu, je odstopila od te službe. Na to mesto je bila imenovana Marica Dugarjeva. V pokoj je stopila Marija Šturmo-va, učiteljica v St. Ferjumu.

—g— 12 novih šolskih razredov zahtevajo šolska vodstva v posameznih občinah goriškega političnega okraja. C. kr. okr. šolski svet se bo bavil z morebitnim ustanavljanjem teh razredov, ko bo pretresal proračun za leto 1914.

—g— Neposlušno učenko je pridržala v šoli učiteljica Rozalija Grbec v Podsa- botinu. To pa je razjezilo sestro one učenke Alojzijo Peršoljevo, ki se je prišla kregat nad učiteljico. Učiteljico je razžalila in pri pehanju in zapiranju z vrati od Peršoljeve je dobila učiteljica lahko poškodbo na prsih. Peršoljeva je bila obtožena javnega nasilstva. Tega je bila sicer oproščena, ali zaradi žaljenja je bila obsojena na 10 K globe, oziroma 48 ur zapore.

—g— Nova struja S. L. S. se giblje in ustanavlja društva. Ustanovila je »Slovensko katoliško politično in gospodarsko društvo za Tolminski okraj« s sedežem pri Sv. Luciji. Pravila so potrjena.

—g— P. Celestin od Sv. Križa rad pretepa otroke med šolskim poukom. Ker pa je to po šolskih zakonih prepovedano, in če se križa tako ravnanje tudi s kazenskimi zakonom, pride obsodba. Pater Celestin je dobil v Ajdovščini 10 K kazni, oziroma 24 ur zapore.

Tržaške vesti.

—t— Trgovski tečaji za vajence na »Slovenski obrtni nadaljevalni šoli« v ulici Stadion št. 21, so se pričeli s 1. oktobrom t. l. Vodstvo imenovane šole javlja: Pouk se je dosedaj vršil za I. razred vsak torek in četrtek, za II. razred pa vsako sredo in petek od 2. do 5. popoldne. Ker pa je bilo to za trgovce neprimerno, se je spremenil urnik, pričeni s 1. novembrom

t. l. tako, da bo pouk za I. razred ob nedeljah ob 8. do 1. popoldne in ob četrčkih od 2. do 5. pop.; za II. razred pa ob nedeljah od 8. do 1. pop. in ob petkih od 2. do 5. pop. — Vajenci se bodo od sedaj naprej poučevali tudi v italijanskem in nemškem jeziku, kar je gotovo velike važnosti. — Trgovci se opozarjajo z ozirom na dejstvo da se je urnik prikril tako, da ne bodo imeli zaradi tega kakih neprilic v trgovini, da svoje vajence, ki so jih priglasili, redno pošiljajo v šolo, oni, ki pa jih še niso vpisali, pa da to store v najkrajšem času! Opozarja se na to tem nujneje, ker se bo po tej izpremembi strogo pazilo na red in pa ker bi vodstvu bilo jako neljubo, če bi moralo poseči po sredstvih, ki mu jih daje na razpolago zakon!

—t— Verski pouk v Trstu. Pred dnevi je izdal namestništveni svet v Trstu, ki opravlja mestnemu magistratu odvzete agende prenesenega delokroga, odlok, da morejo vsi otroci na vseh občinskih in zasebnih šolah obiskovati verski pouk in se udeleževati vsega, kar podpira religiozno vzgojo. Dosedaj so bili v Trstu glede tega jako liberalni, in starši so lahko početkom vsakega leta izjavili, da otroci ne smejo čuti verskega pouka.

Koroške vesti.

—k— Učiteljske vesti. Imenovani so bili za nadučitelje: Franc Legat v Črnečah v Schiefling v Labudski dolini; Jul. Bohata v Grebinju za Grebinj; za podučitelji: absol. učit. kandidatje Peter Donjak za Radše, Viktor Gomohr za Gorje, Karol Kogelnig za Prevalje—Faro, Engelbert Skorčič za Prevalje in Miha Zip-punski za Grebinj. Prestavljajin so: Ernst Faiß iz Svinca v Pliberk, Adolf Has iz Celovca v Lipo pri Vrbi, Ivan Kuhar z Ojstrice v Globasnico, Jožef Napokvi iz Lipe nad Vrbo v Bistrico v Ziljski dolini, J. Pettauer z Vrat v Podkloster, Hugo Schwanda z Bistrice v Rožu v Bilčovs; učiteljica Josipina Sintschnigova iz Sent Jakoba v Rožu v Bilčovs, Jožef Kerstein iz Saaka v Skofiče, Emanuel Knauer iz Soga v Vrata, Alojz Lepuschitz iz Ukeve v Blače, podučiteljica Marija Limplova iz Medgorij na Rudo, Olga Pečnik iz Globasnice v Prevalje—Leše. Vpokojena je učiteljica Josipina Blimlova v Velikovcu. Službo je odpovedala učiteljica Matilda Bockova v Bistrici v Rožu. — Če ima deželni šolski svet prostora za nemške uč. kandidate, zakaj ne nastavi tudi slovenskih, ki čakajo na službo? — Usposobljeni izpit iz slovenščine za pouk na ljudskih šolah sta napravila Franc Treul v Kleblachu in Uršula Fielnerjeva v St. Jakobu v Rožu.

Splošni vestnik.

Slovensko deželno učiteljsko društvo: »Vsa okrajna učiteljska društva prosimo vljudno, da pošljejo vsaj do 25. novembra letne izkaze goriomenjenemu društvu.

Umrl je 1. t. m. v Levovu eden najboljših poljskih publicistov in najiskrenejših ter najrazvitejših poljskih slovnofilov Ljudevit Straszewicz.

Edison bolan. Iz Novega Jorka poročajo: Slavnj izumitelj Edison je po navetu zdravnikov moral opustiti ponočno delo v svojem laboratoriju. Najrajši je delal v ponočnih urah. Kakor znano, zastopa Edison stalšče, da more človek ob delu po 17 do 20 ur na dan doživeti starost do 150 let. To je hotel sam dokazati.

Ljudsko šolstvo drugod in pri nas. »Zarja« piše: »Kulturno stopnjo države lahko merimo po njenem šolstvu. Če so šolske naprave dobre in odgovarjajo modernim higieničnim zahtevam in če je pouk urejen po nazorih modernega vzgojeslovja, tedaj so to dokazi, da skrb država za telesni blagor in duševni napredek ljudstva. V naslednjem podajamo nekaj poročil o šolskih razmerah po drugih deželah. Danski šolski zakon iz leta 1856. že določuje, da sme biti v enem razredu kvečjemu 50 otrok, šolski zakon od 24. marca 1899. pa znižuje maksimalno število otrok v enem razredu na 35. Norveški šolski zakon od leta 1889. pravi, da ne sme biti v enem razredu nad 40 otrok in le za prav izredne slučaje dovoljuje 50 otrok v enem razredu. Na Holandskem določuje šolski zakon za en razred po 50 otrok. Po zadnji šolski statistiki na Holandskem pa znaša povprečno število otrok v enem razredu 37 in v Amsterdamu celo le 33. — In na Avstrijskem, posebno na Kranjskem? Razredi, v katerih sedi po 70, 80 učencev, so nekaj vsakdanjega. Avstrijski šolski zakon dovoljuje po 80 učencev za en razred! Res, v moderni državi živimo. Prav nič izrednega pa niso pri nas razredi s sto in še več otroki. Ni čuda potem, da smo z analfabeti tako bogato oblagodarjeni. Dokler bosta kuta in meč pri nas absolutna gospodarja, dokler ne bodo široke plasti

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo, potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalom takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladencem ne moremo dovolj rešno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so priglasile uradno udeležbo Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španija, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadicem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopnik se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnikom, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1.350.000 neozjenjenih moških, potem 1.800.000 zakonskih parov brez otrok, 2.400.000 družin z enim samim otrokom in 2.650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonci dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v nove pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velešu se je prijavilo mnogo učencev. Dalje ustanovi Srbija v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljska. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi to-dovi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo

vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravo-znanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetijskega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetijskih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živnoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniku v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinasto embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetno-obrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcije postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospisil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolnišnic. Temu nedostatku bi se dalo odpo-moči z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolnišnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osijek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko poče slovensko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopolnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanovljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presegati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrne-jo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9.671.789 kol-sil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1.320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnil.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na de-

želi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehnično povzbuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobijo srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenaagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. Pavel Strmšek v Gradcu: Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjic. — **Razdelitev draginske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prejeli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. šte. našega lista. Da pa ne ostane Vaše poštene prizadevanje brez uspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustrezno. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravištvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega kalendarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemali, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj natančni naslov, zlasti pošto, po kateri ga prejema.

Upravištvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l.** bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravištvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. Že vložene prošnje se vpoštevajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Poljniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utraktivistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudo prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje! Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,

ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kislja zdravilna in namizna voda.

Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo, potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalom takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladencem ne moremo dovolj rešno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so priglasile uradno udeležbo Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španska, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadicem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopnik se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnikom, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1.350.000 neozjenjenih moških, potem 1.800.000 zakonskih parov brez otrok, 2.400.000 družin z enim samim otrokom in 2.650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonci dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v nove pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velešu se je prijavilo mnogo učencev. Dalje ustanovi srbska v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljska. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi to-dovi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo

vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravo-znanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetijskega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetijskih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živnoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniku v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinasto embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetno-obrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcije postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospisil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolnišnic. Temu nedostatku bi se dalo odpravo z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolnišnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osijek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko poče slovensko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopolnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanovljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presegati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrnejo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9.671.789 kol-sil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1.320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnil.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na de-

želi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehnično povzbuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobijo srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenaagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. Pavel Strmšek v Gradcu: Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjic. — **Razdelitev draginske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prejeli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. šte. našega lista. Da pa ne ostane Vaše pošteno prizadevanje brez uspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustrezno. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravištvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega kalendarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemali, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj natančni naslov, zlasti pošto, po kateri ga prejema.

Upravištvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l.** bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravištvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Ze vlozene prošnje se vpoštevaajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Poljniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utraktivistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA
Kavarna Prešern
Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.
Za obilen obisk vljudo prosi
KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje!
Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,
ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša
kisla zdravilna in namizna voda.
Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov:
Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo, potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalom takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladencem ne moremo dovolj rešno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so priglasile uradno udeležbo Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španija, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadicem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopnik se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnikom, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1.350.000 neozjenjenih moških, potem 1.800.000 zakonskih parov brez otrok, 2.400.000 družin z enim samim otrokom in 2.650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonci dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v nove pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velešu se je prijavilo mnogo učencev. Dalje ustanovi Srbija v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljska. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi to-dovi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo

vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravo-znanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetijskega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetijskih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živnoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniku v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinasto embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetno-obrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcije postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospisil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolnišnic. Temu nedostatku bi se dalo odpo-moči z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolnišnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osijek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko poče slovensko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopolnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanovljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presežati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrne-jo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9.671.789 kol-sil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1.320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnil.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na de-

želi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehnično povzbuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobijo srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenaagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. Pavel Strmšek v Gradcu: Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjic. — **Razdelitev draginske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prešli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. šte. našega lista. Da pa ne ostane Vaše poštene prizadevanje brez uspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustrezno. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravištvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega kalendarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemali, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj natančni naslov, zlasti pošto, po kateri ga prejema.

Upravištvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l.** bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravištvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Ze vlozene prošnje se vpoštevaajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Poljniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utraktivistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudo prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje! Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,

ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kislja zdravilna in namizna voda.

Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo, potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalom takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladencem ne moremo dovolj rešno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so prigrasile različne države, Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španska, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadicem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopnik se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnikom, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1.350.000 neozjenjenih moških, potem 1.800.000 zakonskih parov brez otrok, 2.400.000 družin z enim samim otrokom in 2.650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v nove pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velešu se je prigrasilo mnogo učencev. Dalje ustanovi Srbija v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljska. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi to-povi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo

vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravo-znanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetijskega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetijskih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živnoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniku v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinasto embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetno-obrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcije postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospisil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolnišnic. Temu nedostatku bi se dalo odpravo z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolnišnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osijek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko poče slovensko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopolnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanovljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presegati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrnejo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9.671.789 kol-sil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1.320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnil.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na de-

želi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehnično povzbuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobijo srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenaagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. Pavel Strmšek v Gradcu: Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjic. — **Razdelitev draginske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prejeli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. šte. našega lista. Da pa ne ostane Vaše poštene prizadevanje brez uspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustrezno. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravištvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega kalendarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemali, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj natančni naslov, zlasti pošto, po kateri ga prejema.

Upravištvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l.** bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravištvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Ze vlozene prošnje se vpoštevaajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Poljniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevaajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utraktivistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA

Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudo prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje!

Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,

ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kislja zdravilna in namizna voda.

Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.

ljudstva prepojene z mislijo, da ne živi ljudstvo zaradi države, ampak država zaradi ljudstva, toliko časa ne bo bolje.

Nemci se učijo slovenskega jezika. Od več strani prihajajo v tem oziru poročila, ki za slovenski naraščaj niso razveseljiva. Posebno so se Nemci v Gradcu vrgli z vso silo na učenje slovenskega jezika, posebno pa juristi, ki mislijo, potem na službe v slovenskih krajih. Sicer ti gospodje ne znajo, lahko rečemo, nič in tudi izpričevalom takega privatenga kurza ni ravno merodajno, a po navadi zadostuje, da dotičnik sploh kaj pokaže in že je sposobnejši kot njegov slovenski tovariš, ki govori popolnoma slovensko in nemško. Z dne 3. t. m. so otvorili tak tečaj za nemške uradnike tudi v Ljubljani. To se sicer marsikomu zdi le malenkost, a utegne biti dosti večjega pomena. Vsi vemo prav dobro, da hočejo Nemci s svojimi ljudmi zatlačiti vsa uradniška mesta po naših deželah, tako da bo domačin zaman iskal kruha v svojem lastnem kraju. Zato pa je nujno potrebno, da smo vedno pozorni, zakaj nemška lokavost je grozovito iznajdljiva. Slovenskim mladencem ne moremo dovolj rešno priporočati učenja večih jezikov, v prvi vrsti poleg nemščine laščino, ker le tako bodo lahko izpodbili nevarno nemško konkurenco.

Mednarodna razstava knjižnih in grafičnih obrti v Lipskem 1914. Že desetletja ni videla Nemčija nobene svetovne razstave, pri kateri bi v toliki meri in tako enotno sodelovali tudi drugi narodi, kakor bo ravno omenjena razstava v Lipskem. Do sedaj so priglasile uradno udeležbo Avstrija, Francija, Italija, Portugalska, Švica, Turčija, Holandska, Ogrska, Španija, Belgija, Anglija, Danska, Švedska, Norveška in Rusija; pričakovati pa je udeležbe celo od izvenevropskih držav, kakor Indija, Kitajska, Japonska in Južna Amerika, katere države so znane kot posebno bogate na lepih in dragocenih produkcijah tiska, pisanja in papirja. Nekatere države, med drugimi tudi Avstrija, bodo postavile svoje posebne paviljone, za katere so odmerile posamezne države primerne prispevke. Cela razstava bo nekaka živa slika duševne kulture in napredka človeštva, kakor je dosedaj v lepšem in jasnejšem okviru še ni bilo videti. Avstrija bo zastopana predvsem po izdelkih iz industrijskih in obrtnih krogov.

Stroge odredbe proti mladoletnim kadicem na Japonskem. Na Japonskem so sprejeli zakon, ki mladoletnikom prepoveduje kaditi. Kdor še nima dvajset let, ne dobi tobaka. Vsak prestopnik se strogo kaznuje. Ne smejo prodajati tobaka mladoletnikom, ki trdijo, da so jih poslali ponj starši. Globe se naložijo staršem.

Davek na vse, ki nimajo otrok, predlaga društvo »Francosko pleme« na Francoskem. V svojem predlogu navaja, da je na Francoskem 1.350.000 neozjenjenih moških, potem 1.800.000 zakonskih parov brez otrok, 2.400.000 družin z enim samim otrokom in 2.650.000 družin z dvema otrokoma. Sklene naj se zakon, da se mora vsak francoski državljani oženiti in da mora biti v vsaki družini najmanj po troje otrok. Za vsakega otroka manj mora oče plačati po 30 frankov davka na leto. Na ta način bi imela Francija okrog 500 milijonov frankov več letnih dohodkov.

Častniki si ne smejo briti brk. Vojno ministrstvo je izdalo poseben odlok, v katerem pravi, da si daje proti predpisom veliko častnikov briti brke. Vojno ministrstvo pripominja, da si smejo po cesarjevem ukazu samo dragonci dragonskega polka št. 14 briti brke, vsem drugim vojakom je pa to prepovedano. Odlok določa, da se mora strogo nadzirati, če se ta prepoved tudi izpolnjuje.

Razgled po šolskem svetu.

— **Srbija nadaljuje svoje delo ljudske naobrazbe** v nove pridobljenih pokrajinah. Poročali smo že, da namerava ustanoviti srbska vlada vseučilišče v Skoplju, sedaj pa poročajo listi o novih namerah srbske vlade. Nič manj ko 17 nižjih gimnazij ustanovi srbska vlada, in vpisovanje učencev se že vrši v nekaterih krajih. Posebno v Velešu se je prijavilo mnogo učencev. Dalje ustanovi Srbija v Skoplju, Bitolju in Mitrovici učiteljska. Tako skrbi Srbija za šolstvo, pri nas pa vedno le novi to-dovi, vse drugo pa nazaduje.

— **Srbi učitelji in vojaška služba.** Poslanec Kostadinović s tovariši je v skupščini stavil predlog, da se vsi učitelji oproste vojaške dolžnosti.

— **Izseljevanje hrvaških učiteljev.** Kakor poročajo listi, je zadnji čas popustilo 500 učiteljev na Hrvaškem svoje službe ter se podalo deloma v Srbijo, deloma na Bolgarsko v nove službe.

— **Večerno gimnazijo za delavce** otvorijo te dni v Požunu. Sprejeli bodo sto učencev delavskega stanu. Pouk bo trajal vsak dan od 7. do 9. ure zvečer in se bo

vršil v prostorih kralj. ogrske gimnazije. Učni red obsega: madjarski jezik, zgodovino, zemljepisje, prirodopisje, prvine pravo-znanstva in ogrskega javnega prava, matematiko, algebro, risanje, poljudni nauk o gospodarstvu in knjigovodstvo. Pouk bo brezplačen.

— **Srbskim dijakom na inozemskih poljedelskih visokih šolah** bo srbska vlada izplačevala redno mesečno podporo, da bodo čim prej dovršili nauke in dohiteli, kar so zamudili zaradi vojne.

— **Za drugo češko vseučilišče v Brnu.** Profesorji in vseučiliščniki so v nedeljo na številno obiskanem shodu zahtevali, da naj se ustanovi drugo češko vseučilišče v Brnu.

— **Visoka izobrazba danskih kmetov.** Noben narod na svetu nima tako izobraženega kmetijskega stanu kakor Danci. Danski kmetje sami so iz lastnega nagiba ustanovili krog 70 ljudskih visokih šol, v katere pohaja leto za letom krog 10.000 kmetijskih sinov in hčera. Vsaka vas ima svoj društveni dom, ki ima v veliki dvorani prostor za 600 do 800 oseb. Tu se vrše predavanja, pozimi pa tudi telovadba za mladino. Roko v roki z izobrazbo je šel tudi gospodarski razvoj in so kmetje postali imoviti. Živnoreja se stalno dviga na višjo stopnjo, in polja se kar najrazumneje obdelujejo.

— **Od delavca do vseučiliškega profesorja.** Franc Haelka, sedaj profesor na politehniku v Tomsku, je prej delal kot litograf v tvornici za pločevinasto embalažo v Jeni. Kasneje je obiskoval umetno-obrtno šolo v Barmenu in kraljevo akademijo v Lipskem. Tu je spisal več del o ornamentiki in umetnem tisku, na kar je bil na isti akademiji imenovan za asistenta. Nadaljnja njegova odlična dela na polju reprodukcije postopanja in umetnega tiska so dala povod, da je bil sedaj kot profesor poklican na politehniko v Tomsku.

— **Važna iznajdba.** Poštni kontrolor Ivan Pospisil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na jako enostaven način izpremeniti v posteljo. Izumitelj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Berlinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala zaradi pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri ustanavljanju začasnih bolnišnic. Temu nedostatku bi se dalo odpo-moči z uvedbo novo konstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj izpremenile v bolnišnice. Poleg navedenega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana skoro v vseh večjih državah.

— **Nova madjarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v madjarsko šolo v Osjek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo madjarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko šolsko poslopje in otvorilo v njem madjarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

— **Nemško šolstvo na Turškem.** V času, ko poče slovensko delavstvo iz Prusije in ko omejujejo obisk tujih dijakov na nemških visokih šolah, se čuje kaj čudna vest o organizaciji turških šol po nemškem vzoru. Turški listi poročajo, da se bodo v Koniji, Adani in Carigradu ustanovile tri nižje nemške obrtne šole. Sicer bodo pod vrhnim nadzorstvom turškega naučnega ministra, vendar pa bodo imele znatno avtonomijo. Pozneje jih bodo izpremenili v visoke tehnične šole ter dopolnili z višjimi trgovskimi šolami. Razentega hočejo turški učni načrt reformirati po nemškem vzoru. Turške šole dobe nemške učitelje, turško naučno ministrstvo bo sprejelo večje število nemških uradnikov, referentov, in nadzornikov. Celo en sekcijski šef bo Nemec.

— **Skrb za šolsko mladino na Angleškem.** Na Angleškem imajo od leta 1906. zakon glede šolskih kuhinj. Zakon določa, da morajo šolske oblasti ustanovljati posebne komiteje, ki morajo skrbeti za prostore in personal v šolskih kuhinjah. Če se otrokom ne da hrana od privatne strani, mora komite skrbeti tudi za hrano, ki pa ne sme presežati 1 penny (4 vinarje) za porcijo. Starši so obvezani, da povrne-jo te stroške, če ne morejo dokazati, da so tako ubožni, da niti tega malega izdatka ne zmorejo. Do zadnjega časa je 113 šolskih oblasti ustanovilo šolske kantine, medtem ko sodelujejo drugod privatne osebe in oblasti. Na Angleškem in v Walesu se je razdelilo 1908. leta 9.671.789 kol-sil 116.810 otrokom. Stroški so znašali okroglo 1.320.000 kron, pokrili pa so se ti stroški iz javnih in privatnih sredstev, in sicer iz javnih 966.000 kron, iz privatnih pa 348.100 kron, 5900 kron so starši povrnil.

— **Učiteljske plače v Srbiji.** Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na de-

želi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učit. pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen more biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehanično povzbuje vsakih pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobe srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vštejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina vsakem slučaju posebe ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenaagli.

— **Tehnična šola v Lincu.** Merodajni krogi se pečajo v zadnjem času z vprašanjem o ustanovitvi nove tehnične visoke šole v Lincu. Posebno se zato zavzema linška trgovska in obrtna zbornica.

— **Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo.** »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke med. fakultete, profesor Janosek, do 100 ruskih dijakov, večinoma judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fakulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v veronauku.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Gosp. Pavel Strmšek v Gradcu: Prosimo, naznanite nam svoj natančni naslov. Pozdrav! — **Moč in pravica:** Porabimo prihodnjic. — **Razdelitev draginske doklade štajerskemu učiteljstvu:** Vaš članek smo prejeli prepozno, ker ga niste poslali na pravi naslov! Poglejte našo naslovno stran! Sicer se pa sklicujemo na listnico uredništva, objavljeno v 44. šte. našega lista. Da pa ne ostane Vaše poštene prizadevanje brez uspeha, smo poslali drugi del Vašega članka predsedniku Vaše Zveze, torej v prave roke in na merodajno mesto. Upamo, da Vam je s tem popolnoma ustrezno. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Upravištvo prireja novo knjigo naročnikov. Naslovi cenjenih naročnikov so posneti iz letošnjega Popotnikovega kalendarja. Kdorkoli ne bi radi naslova lista redno prejemali, naj naznani po dopisnici n. pr. svoj natančni naslov, zlasti pošto, po kateri ga prejema.

Upravištvo prosi ponovno vse cen. naročnike, zlasti one, ki dolgujejo za več let, naj se zavedajo svoje dolžnosti. Kdor dolguje za več nego leto in ne poravnava zaostale naročnine naenkrat ali v obrokih, se mu list brezobzirno ustavi, dolg pa izterja, kajti z golimi obljubami in simpatijami se list ne da vzdrževati. — **Na ovitkih mes. nov. in dec. t. l.** bode z rdečo tinto napisana suhoparna številka, ki pomenja silno neprijetno besedo »glod« ter ima veljavo do 31. dec. t. l. Ta ovitek naj vsak skrbno hrani ter ga 1. vsakega meseca pokaže svoji denarnici. Morebiti se oba vendar sprijaznita. Poskusite! Bo šlo! — **Vsa plačila naslovite na upravištvo »Učiteljskega Tovarisa«** Najceneje se plačuje po položnici. Zahtevajte jih!

Upravištvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1514. Kranjsko.

Na enorazredni ljudski šoli na Savi se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 1. decembra 1913. Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Ze vlozene prošnje se vpoštejajo tudi pri drugem razpisu.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 1. novembra 1913.

Št. 2017.

Na štirirazrednih ljudskih šolah v Št. Vidu pri Zatičini in v Višnjigori na dvorazrednih ljudskih šolah v Polici in v Poljniku in na enorazredni ljudski šoli v Kolovratu se razpisuje učiteljska služba v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 26. novembra 1913.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso nastavljeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo. — Opomni se, da se upoštevajo za razpisano službo v Višnjigori in Št. Vidu pri Zatičini le moški prosilci.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji,
dne 24. oktobra 1913.

Št. 3780.

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3779.

Na enorazredni utraktivistični ljudski šoli v Dragi razpisuje se v stalno nameščenje učno in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3778.

Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi razpisuje se nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3777.

Na enorazredni ljudski šoli v Starem kotu razpisuje se učiteljsko in voditeljsko mesto z zakonitimi prejemki in s prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Št. 3776.

Na šestrazredni ljudski šoli v Loškem potoku razpisuje se eno učno mesto z omejitvijo na moške prosilce z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešчени, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 4. decembra 1913.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 4. novembra 1913.

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

LJUBLJANA Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudo prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Edino domače podjetje!

Poskusite zboljšano „TOLSTOVRŠKO“,

ki je najcenejša in zdaj, odkar je vrelec spopolnjen, najboljša kislja zdravilna in namizna voda.

Vse vrste steklenic se sprejmejo po najnižji ceni v polnitev. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.